* H A I - 0 0 1 - 0 0 1 6 3 3 *

HAI-001-001633

Seat No. ________

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

June / July – 2017

Sanskrit : Paper-21

(Sanskrit Bhasha Ane Sahitya)

(Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001633

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ **એક** વિષય પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો : **૧૪**

1 Write an essay in Sanskrit on any **one** of the following : **14**

(१) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः

(२) यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः

(३) सङ्घे शक्तिः कलौ युगे

૨ નીચેના ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. **૧૪**

2 Translate the following paragraph in to Gujarati : **14**

कुत्रचित् अरण्यप्रदेशे एकं सरोवरम् आसीत् । तत्र बहवः जलचराः आसन् । कश्चन बकः अपि तत्र बहुकालतः वसति स्म । कालान्तरे सः बकः वृद्धः अभवत् । वार्धक्ये सः मत्स्यान् ग्रहीतुमपि असमर्थः अभवत् । 'इदानीं कथम् आहारः सम्पादनीयः ?' इति चिन्तयन् सः एकम् उपायम् अन्विष्टवान् । सरोवरस्य तीरे स्थित्वा अश्रूणि मुञ्चन् सः रोदितुम् आरब्धवान् ।

तदा एकः कर्कटकः तस्य समीपम् आगत्य पृष्टवान् – "किमर्थं भवान् रोदनं करोति ?" इति ।

तदा बकः उक्तवान् – "अद्य दैवज्ञमुखतः अहम् एकां दुर्वार्तां श्रुतवान् – इतः परं द्वादशवर्षपर्यन्तम् अत्र अनावृष्टिः भविष्यति" इति । अस्माकं सरोवरे किञ्चिदेव जलम् अस्ति । शीघ्रमेव तदपि शुष्कं भविष्यति । तदा मम बान्धवाः भवन्त सर्वे अपि मृताः भविष्यन्ति इति मम अतीव दुःखम् । इति ।

तत् श्रुत्वा कर्कटकः तां वार्ताम् अन्यजलचरान् निवेदितवान् । ते सर्वे अपि भीताः बकस्य समीपम् आगतवन्तः । विनयेन तं पृष्टवन्तः – अस्माकं प्राणरक्षणार्थं कोऽपि उपायः अस्ति वा ?" इति । तदा बकः उक्तवान् – "इतः किञ्चिद् दूरे अन्यत् एकं सरोवरम् अस्ति । तत्र प्रभूतं जलम् अस्ति । तत् कदापि शुष्कं न भविष्यति । यदि भवन्तः मम पृष्टम् आरोहन्ति तर्हि अहं भवतः सर्वान् तत्र नयामि" इति ।

तदा ते जलचराः महता उत्साहेन् तं परितः स्थितवन्तः । बकः तान् पृष्टे आरोप्य ततः प्रस्थितवान् । किञ्चिद् दूरे एका शिला आसीत् । तत्र तान् स्थापयित्वा सः सन्तोषेण खादितवान् । एवमेव सः बहून् जलचरान् खादितवान् ।

एकस्मिन् दिने कर्कटकः उक्तवान् – "अद्य मां नयतु" इति । 'अस्तु अद्य कर्कटकस्य मासं खादामि' इति चिन्तयित्वा बकः तं पृष्टे आरोपितवान्, वध्यशिलां प्रति गतवान् च ।

कर्कटकः दूरदेव शिलायां पतितानि अस्थीनि दष्ट्वा बकस्य दुरालोचनां ज्ञातवान् । अतः सः स्व – दन्तद्वयेन बकस्य कण्ठं दृढं गृहीतवान् । वेदनया रोदनं कुर्वन् सःवञ्चकः बकः मृतः ।

અથવા/OR

૨ નીચેના ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. **૧૪**

2 Translate the following paragraph in to Gujarati : **14**

सर्वधर्मसम्मेलनमिदं स्वामिनं विवेकानन्दं ख्यातेश्चरमशिखरस्योपरि अस्थापयत् । तस्य नाम न केवलममेरिकायामपि तु संसारस्य दशसु दिक्षु गुञ्जितमभवत् । अधुना तु स अमेरिकासदृशविशालदेशस्य एकस्मिन् नगरे स्वसन्देशं प्रसारितवान् । तस्य वस्त्रपोटली रिक्ता आसीत् । यात्राव्यवस्था आवासादिकार्यस्यारम्भार्थं प्रबन्धोऽपि करणीयः आसीत । परं सम्पर्कोऽपि आवश्यकः आसीत् । अतः स 'स्लेहान लाईकम लेकचर ब्यूरो' नाम्नीसंस्थया सह स्वसम्बन्धं स्थापितवान् । देशस्य कोणे – कोणे इयं संस्था तस्य भाषणस्यायोजनं अकरोत् । यत्र – यत्र सः गतवान् तस्य् ख्यातिः अहर्निशं अवर्धत ।

जिज्ञासूनां ज्ञानपिपासूनां सम्मर्दस्तं परितः अवर्धत । भारतं प्रति तेषां मनसि गहनान्धकारः व्याप्तः आसीत् । भौतिकवादिनः जगतः ते जनाः वैज्ञानिकीं दृष्टिं निधाय प्रत्येकं वस्तुनः परीक्षां कृत्वा एव विश्वसन्ति स्म । ते विविधप्रश्नान् पृच्छन्ति स्म । तस्य परीक्षा कठिना भवति स्म् । एकस्मिन् भाषणे स्वामीविवेकानन्दः कथितवान् यत् यस्य महतत्वस्य साक्षात्कारो भवति तस्य गतिः परमहंसस्येव भवति । बाह्यजगतः काऽपि परिस्थितयः तं विचलितं कर्तुं न शक्नुवन्ति । विषयः विशिष्टः आसीत् । श्रोतृवर्गाः सहजं तस्मिन् न विश्वसन्ति स्म । ते स्वामीविवेकानन्दस्य परीक्षां कर्तुं विचारिवन्तः । तस्य भाषणस्य आयोजमभवत् । काष्ठस्य उच्चमञ्चं निर्मितम् अन्तः शून्यम् आसीत् । तस्योपरि आसन्दकाष्ठपीठादेर्व्यवस्था अभवत् । कार्यक्रमस्य आरम्भः अभवत् । श्रोतारः स्वमिनः भाषणं मन्त्रमुग्धा भूत्वा शृण्वन्ति स्म । स्वामिमहोदय अपि स्वविषयस्थापने ध्यानमग्नः आसीत् । अकस्मात् गोलिका प्रचलिता । भयङ्करः ध्वनिः समजायत । श्रोतृणां ध्यानं विभक्तम् । तेषां मनसि व्यग्रता सञ्जाता । परं स्वामिनः भाषणं धारावाहिकरूपेण प्रवर्तमानमासीत् । तस्य एकाग्रतायां कुत्रापि व्यवधानं न आगतम् । आयोजकाः स्तधाः जाताः । कार्यक्रमस्य समाप्तौ स्वामिनम् अध्यक्षः अवदत् । सत्यमेव भवान् महन् विद्यते । बवतां कथनं तथा कार्यमपि महान विद्यते । अद्य वयं वास्तविकसाधुपुरूषस्य दर्शनं कृतवन्तः ।

૩ નીચેના ગદ્યખંડનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : ૧૪

3 Translate the following paragraph in to Sanskrit : 14

એક ગોમાયુ નામનું શિયાળ હતુ. જે ઘણા દિવસથી ખોરાક નહિ મળવાને કારણે ખૂબ ભુખ્યું થયું હતુ. હવે ખોરાકની શોધમાં તે ત્યજી દેવાયેલી રણભૂમિમાં પ્રવેશી ગયું. ત્યાં તે શિયાળે ઝાડીઝંખરાઓમાં એક મોટું નગારું જોયુ. ઝાડીઓ અને વૃક્ષની ડાળીઓના અથડાવાથી એ નગારામાંથી મોટો અવાજ બહાર આવતો હતો. આ અવાજના કારણે શિયાળ ગભરાઈ ગયું અને રાહ જોતું ત્યાં જ ઊભું રહી ગયું.

હવે તે નગારા પાસે ગયું અને જોયું તો ડાળીના અથડાવાથી તેમાંથી અવાજ ઉત્પન્ન થતો હતો. તે શિયાળ ધીમે ધીમે ડગલા ભરતું નગારા પાસે ગયું હવે તેને ત્યાં કોઈ ઈજા ન થવાથી તે પણ તેનો અવાજ મણવા લાગ્યું અને જોર જોરથી નગારું વગાડવા લાગ્યું.

હવે શિયાળે વિચાર્યું કે નગારાની ચામડી ખૂબ જ સુંવાળી અને સુંદર છે, આથી એની અંદર ખૂબ માંસ હશે. પછી ખૂબ જ મુશ્કેલીથી શિયાળે પોતાના દાંત અને નખ વડે નગારાની ચામડી ચીરી તેમાં પ્રવેશી શકાય એવડું બાકોરું પાડી તેમા પ્રવેશ્યું પરંતુ શિયાળને અંદર કંઈ માંસ ન મળ્યું માત્ર લાકડાની ગોળ પટ્ટીઓ જ દેખાય.

Once there was a fox called Gomayu who was without food many days and became very hungry and while searching for food it entered in to an abandoned battle ground. There it saw a large battle drum near bushes and small trees. The branches of bushes and the trees stroked the drum and great sound emerged. The fox got afraid of the sound but stood nearby and waited.

Then it went near to the drum and saw that the branches were hitting the drum. which generated the sound. The fox went slowly near to the drum step by step and no harm occurred. Only the sound became loud. Then it started enjoying the sound, went near the drum and started beating the drum.

The fox thought 'see This skin is very fine. There must be a lot of flesh inside it.

Then with difficulty the fox tore little by little the skin of the drum with its teeth, jaws and nails and made a sufficient hole and entered it. it found no flesh and saw just the wooden frame.

અથવા/OR

૩ નીચેના ગદ્યખંડનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : ૧૪

3 Translate the following paragraph in to Sanskrit : 14

વેદમાં માનવ અને પ્રકૃતિના એકત્ત્વ વિશે ખૂબ લખવામાં આવ્યું છે. પ્રાચીન ગ્રન્થોમાં વ્યક્ત થયેલા વિચારોનું મહત્ત્વ વિશ્વવ્યાપક છે. આપણે માનવજાત સહિત પૃથ્વી પરની બધી જ જાતિઓની સુરક્ષા અને સમૃદ્ધિ માટે પ્રયત્નશીલ રહ્યા છે.

અથર્વવેદમાં એક સુંદર વિચાર છે. ''યત્ર વિશ્વં ભવતિ એક નીડ'' એટલે કે આ સમગ્ર વિશ્વ એક માળાની જેમ એક સમુદાય તરીકે રહે છે. દરેક જીવને જીવવાનો અને સમૃદ્ધ થવાનો સમાન અધિકાર છે. આ સહજીવન દ્વારા જ શક્ય થઈ શકે છે. આપણે સૌ એકજ માળાનાં પંખીઓ છીએ. આપણી ચામડીનો રંગ, પોષાક, ભાષા, ધર્મ અને સંસ્કૃતિ ભલે જુદા હોય પણ આપણું ઘર એક જ છે આપણી પૃથ્વી, આપણે સૌ એક જ ગ્રહ પર જનમ્યા, એકજ આકાશથી ઢંકાયેલા એકજ તારાઓને જોતાં, એક હવામાં શ્વાસ લઈએ છીએ. આપણે સૌએ એકસાથે આનંદથી પ્રગતિ કરી સમુદ્ધ થતા શીખવું જ પડશે અથવા દુઃખી થઈ એક સાથે નાશ પામવું પડશે.

The Vedas sing about oneness of man and nature. The idea expressed in ancient texts have universal value. We have always tired for preservation and prosperity of all the species including mankind on this earth.

The Atharv veda gives us a great idea : यत्र विश्वम् भवति एकः नीडः । it means The whole world lives as one single unit like a nest. All the living beings have the same Right to live and thrive. this can be achieved through co-living only. We are the birds of the same nest. We may have different skin, different clothes, speak, different language, believe in different religions, belong to different cultures yet we share the same home. Our Earth ! born on the same planet, Covered with the same sky, gazing at the same stars, breathing the same air, we must learn to progress and prosper together happily or perish together miserably.

૪ મયૂરભટ્ટની કાવ્યશૈલી પર વિસ્તૃત નોંધ લખો. ૧૪

4 Write a detailed note on poetic style of Mayoor Bhatt. 14

અથવા/OR

4 सूर्यशतके सूर्यवर्णनम् । 14

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

5 Write short notes on any **two** of the following : 14

(१) सूर्यस्य तेजपुञ्जः ।

(२) सूर्यस्य अश्वाः ।

(३) सूर्यमण्डलम् ।

(४) मयूरप्रणीत – काव्यकृतयः ।